

April 2006

43ste JAARGANG
No. 1

NATZWEILER BERICHTEN

VAN DE

"STICHTING VRIENDENKRING VAN OUD-NATZWEILERS"

=====

BESTUUR

Voorzitter:

P.A. Bouwense
Noordweg 47
4356 EB OOSTKAPELLE
Tel/fax: 0118-592398

Secretaris:

Vacature

Secretaris buitenland:

Mr P.J.Ph. Dietz de Loos
Postbus 453
2240 AL WASSENAAR
Tel: 070 - 5129263

penningmeester:

W.H. Hartman
Zuidwal 12
5211 JE 's-HERTOGENBOSCH
Tel/fax: 073-6121342
Mobiel: 06-10541042
Giro Stichting 394148

Redactie:

N. Planjer & M. de Loos
P/a Mient 42
2564 KP DEN HAAG
Tel: 070-3606796

INDEX

	Pag.
1. Bestuur	1
2. Index	2
3. Van de Redactie	3
4. Mededelingen:	
a. bedankjes	4
b. familieberichten	4
c. overige	5
5. Ingekomen brieven	6
6. In Memoriam Loek Reijntjes	7
7. NN	8
8. Oproep NIOD	12
9. Van de penningmeester	13
10. De Giroloterij	13
11. Uit de krant	16
12. Ter ontspanning	18
13. Boekbespreking	19
14. Stichting Cogis	20
15. Colofon	21

VAN DE REDACTIE

OPROEP:

Vacature secretaris binnenland:

Het bestuur doet een dringende oproep om zich aan te melden voor de vacature van secretaris binnenland voor de Natzweilerberichten.

Daan Dohmen heeft wegens te drukke werkzaamheden deze taak helaas moeten beëindigen.

Je kunt reageren bij de redactie: Nicole Planjer, Tel: 06 - 2476 95 85 of tel: 070 - 3606796.

De redactie

MEDEDELINGEN:

a. bedankjes

Truus Hartman bedankt iedereen met de volgende woorden voor de steun die zij heeft mogen ontvangen:

"Lieve Vrienden en vriendinnen"

Ik wil jullie bedanken voor de vele telefoontjes en wenskaarten, die ik heb mogen ontvangen tijdens mijn ziekte. Het heeft Wim en mij heel erg gesteund. Ik ben er nog niet, maar blijf vechten tegen deze afschuwelijke ziekte. Nogmaals heel hartelijk bedankt voor jullie medeleven.

Truus

b. familieberichten

Het bericht bereikte ons dat **Loek Reijntjes** (broer van Pim Reijntjes) is overleden op 20 maart jl. op 84-jarige leeftijd in Amersfoort. De Vriendenkring van Oud-Natzweilers wenst Pim, andere familieleden, kennissen en vrienden veel sterkte toe in deze moeilijke periode.

Otto van Gool is 25 maart 2006 op 87-jarige leeftijd overleden te Amsterdam. De crematieplechtigheid vond plaats in crematorium De Nieuwe Ooster te Amsterdam. De Vriendenkring van Oud-Natzweilers wenst familie, vrienden en kennissen veel sterkte toe met het dragen van dit verlies.

Otto Cornelis Grasmaijer is op 80-jarige leeftijd op 20 januari 2006 overleden. De crematieplechtigheid werd gehouden op 25 januari in Crematorium Schagerkogge in Schagen. De Vriendenkring wenst familie, kennissen en vrienden veel sterkte toe met het dragen van dit verlies.

Op 24 januari 2006 is overleden **Antonia Cornelia Honselaar – Jansen**, weduwe van Libertus Wilhelmus Christiaan Honselaar. Zij is naar haar laatste rustplaats gebracht op 30 januari 06 op de begraafplaats achter de parochiekerk H. Bonifatius, te Rijswijk. Namens de Vriendenkring wensen wij familie, vrienden en kennissen veel sterkte toe deze moeilijke tijd.

c. overige

Op donderdag 4 mei vindt op het terrein van **Nationaal Monument Kamp Vught** de jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst plaats ter nagedachtenis aan de slachtoffers van kamp Vught. Namens de Vriendenkring zal de heer J. Stabel een krans leggen.

Van de Contactgroep Voormalig Verzet 1940-1945 **EXPOGE/NFR Eindhoven en Omstreken** kregen we het bericht dat de plaatselijke afdelingen NFR en Expogé tot de conclusie komen dat zij niet meer als zelfstandige afdelingen kunnen voortbestaan. Het is de bedoeling om de plaatselijke afdelingen op te heffen en zich als individuele leden aan te sluiten bij de landelijke vereniging NFR en/of Expogé van gespreide leden.

Via de **Unie van Nederlandse Veteranen** kregen we bericht dat er op 5 mei in Wageningen een bevrijdingsdefilé gehouden zal worden waaraan ook veteranen kunnen deelnemen. Dit is een nieuw publieksevenement dat in het teken zal staan van aspecten vrede, vrijheid en veiligheid.

INGEKOMEN BRIEVEN

Geen ingekomen brieven

IN MEMORIAM LOEK REIJNTJES

Op 20 maart j.l. overleed Loek Reijntjes op 84-jarige leeftijd in een verpleeghuis in Amersfoort, waar hij de laatste 13 jaren van zijn leven heeft doorgebracht als gevolg van een ernstig herseninfarct.

Loek werd op 13 augustus 1921 in Amsterdam geboren. Reeds op jeugdige leeftijd stond bij hem vast dat hij verkeersvlieger wilde worden. Maar de opleiding hiervoor was, in verband met een dreigende oorlog, niet mogelijk, zodat hij besloot zich maar bij de MTS te melden. Daar kwam hij in aanraking met medeleerlingen die, zoals later bleek, een verzetsgroep wilden vormen. Het waren Joop Roos, Henny Beek, Nico Beek, Dave van Eeghen; Loek Reijntjes en zijn broer Pim sloten zich bij hen aan. Toen de verzetsgroep tot stand was gekomen, bleek zij maar een punt op haar agenda te hebben: naar Engeland zien te komen.

De boot werd gevonden. De instructies goed bekeken. De taken verdeeld. De afvaart bepaald. Eenvoudig. Jawel. Echter in hun enthousiasme werd één bepaald punt over het hoofd gezien nl. dat van verraad. Dat de verrader niet stil had gezeten bleek al gauw.

Nauwelijks was de boot met Engelandvaarders op een donkere nacht uitgevaren en in volle zee terecht gekomen, of ze werden overmeesterd door matrozen van de Kriegsmarine en naar de gevangenis van Scheveningen (Oranje Hotel) gebracht. Daar kreeg iedereen "Einzelhaft". Via Vught en Amersfoort belandden Loek en Pim in Natzweiler en na de evacuatie van Natzweiler werden ze naar Dachau overgebracht. Van deze "Engelandgroep" hebben alleen Pim en Loek het overleefd.

Na de oorlog heeft Loek een maand moeten kuren vanwege zijn TBC aandoening. Daarna heeft de KLM hem goedgekeurd en kon hij beginnen met zijn opleiding als vliegenier.

Na 25 jaren en 22 duizend vliegunen is hij met pensioen gegaan als commodore. Maar met de verdiende rust, zo'n 14 jaren geleden begonnen, was het ineens gedaan. Een herseninfarct maakte een eind aan zijn bestaan in de maatschappij. Die veertien jaren waren voor de familie en speciaal voor Pim (grote vriend, broer en kampgenoot) zware jaren. Wij wensen dan ook Pim en de gehele verdere familie sterkte toe. Moge zij in de goede jaren hun troost vinden.

Piet Bouwense

N.N.

In "Dachauer Hefte", de jaaruitgave van het Internationale Dachau Comité, verscheen ditmaal een artikel van de hand van de Berlijnse historica Christel Trouvé. "Nacht und Nebel 1941- 1945". Pim Reijntjes maakte hiervan de volgende samenvatting.

Midden in de Vogezes, hoog op een kale bergtop, ligt hetgeen er rest van het concentratiekamp Natzweiler. Veel jonge Nederlandse verzetsmensen zijn daar in de oorlogsjaren terechtgekomen. Velen van hen kwamen uit Nederland: Vught, Amersfoort, Haren, anderen uit Duitse kampen waar zij er dikwijls al een jaar of langer op hadden zitten.

Bijna allemaal waren het NN-ers. Zelfs was het zo dat zij naar Natzweiler gingen omdat het NN-ers waren. Van heinde en verre werden na 1941 gevangenen met de NN-status hier naar toe gebracht.

NN betekende Nacht und Nebel, waarmee werd aangegeven dat deze mensen voorgoed moesten verdwijnen, in de nacht, in de mist. Thuis wist niemand waar ze gebleven waren en het was de bedoeling dat ze dat niet te weten kwamen ook.

Ieder contact met de buitenwereld was de NN-ers streng verboden; het was bedoeld als een soort strafverzwaring. Geen brieven van thuis en ook geen voedselpakketten; niets daarvan. Een volledig isolement was hun deel.

Dat was Natzweiler: een klein kamp; met daarin, temidden van lotgenoten uit heel Europa, Nederlanders, Belgen, Fransen, en Noren. Van de buitenwereld afgesloten, op een hoge kale berg in de Vogezes.

Keitel-Erlass

De Duitse inval in de Sovjet Unie in juni 1941 is aanleiding geweest tot een drastische toename van het verzet tegen de Duitse troepen in de bezette gebieden, vooral in de kring van de communisten. Die hadden zich tot dusver op grond van het Duits-Russische niet-aanvalsverdrag een beetje op de vlakte gehouden, maar nu voelden zij zich verkocht en verraden.

De Duitse tegenmaatregelen werden steeds straffer; links en rechts werden gijzelaars gefusilleerd en verzetsmensen ter dood veroordeeld. Niet in alle gevallen werden deze vonnissen direct voltrokken; sommige gevangenen werden afgevoerd naar Duitse concentratiekampen en verdwenen daar in nacht en nevel. Het was de bedoeling op deze wijze bij de familie en de vrienden een grote onzekerheid te creëren, die afschrikwekkend zou moeten werken.

In opdracht van Hitler kwam generaal Keitel, opperbevelhebber van de

Wehrmacht in december '41 met een decreet waarin dat allemaal geregeld was. In de zomer van '42 moest het allemaal in kannen en kruiken zijn, maar het heeft wel tot begin 1943 geduurd voordat het allemaal klopte.

Een van de problemen was dat, als dan het thuisfront nooit meer iets van de NN-gevangenen zou mogen vernemen er ook nooit iemand zou kunnen worden ontslagen. Want die zou dan een boekje kunnen opendoen over wat zich daarboven allemaal afspeelde. In het uitzonderlijke geval dat een NN-er werd vrijgesproken, werd hij dan ook onmiddellijk na zijn ontslag weer "ingesperrt".

In totaal hebben van december 1941 tot aan de opheffing van het Erlass in augustus 1944 meer dan 7000 mensen, mannen en vrouwen de NN-status gehad. Aanvankelijk waren het hoofdzakelijk Fransen en Belgen. Later kwamen er ook Nederlanders en Noren.

Hinzert

Wie de NN-status kreeg werd bepaald door Duitse gerechtshoven; de Nederlanders ressorteerden onder Dortmund en Essen. De gevangnissen en tuchthuizen puilden al gauw uit; en concentratiekampen leken de enige mogelijkheid te zijn de toevloed op te vangen.

De eerste NN-ers gingen naar Hinzert bij Trier, het enige SS-kamp in Duitsland dat westelijk van de Rijn was gelegen. Commandant was Paul Sporrenberg. Van hem was bekend dat hij een diepe haat voelde voor alles wat Frans was; zijn vijanden uit de Eerste Wereldoorlog.

Hij heeft gedaan wat hij kon om de Fransen het leven zo zuur mogelijk te maken. Velen van hen overleefden zijn bewind dan ook niet; anderen werden alsnog gefusilleerd.

Naast de Fransen hadden vooral de Luxemburgers het zwaar te verduren in Hinzert. Hun land was immers ingelijfd bij het Grootduitse Rijk en de Duitsers beschouwden hen als hun landgenoten. En dat betekende dat hun verzetsdaden werden gezien als hoogverraad en desertie. Veel Luxemburgers zijn in Hinzert gefusilleerd.

Naar aanleiding van de aanhoudende geallieerde bombardementen op het Roergebied besloot de kampeiding gevangenen die nog niet waren berecht te evacueren naar het Esterwegen bij Emden. Daar kregen zij een NN-nummer en werden zij bescheiden gehouden van de andere gevangenen. In het buitencommando Börgermoor stierven de mensen niet alleen door de onmenselijke zware arbeid, maar ook door catastrofale hygiënische omstandigheden en het ontbreken van iedere medische verzorging.

In november 1942 bepaalde de minister van justitie Thierack dat alle NN-ers van Germaanse afkomst moesten worden samengebracht in het concentratiekamp Natzweiler

Zowel de NN-ers Oude Stijl (degenen die een proces achter de rug hadden) als de NN-ers Nieuwe Stijl, zij die zonder proces naar Duitsland waren gestuurd.

In juni 1943 arriveerden de eerste transporten in Natzweiler. Alleen al tussen november 1943 en augustus 1944 waren er 45 transporten, geheel of gedeeltelijk uit NN-ers bestaande.

In totaal waren er 2400 gevangenen met de NN-status: Noren, Nederlanders, Belgen en Fransen.

Hun kleding werd met olieverf gemarkeerd: Met grote rode letters N.N. op de rug, de Fransen hadden bovendien nog dikke gele strepen op hun broekspijpen. Afgesloten van de buitenwereld, verdwenen zij in "Nacht und Nebel".

De meesten van hen werden ingedeeld in zware commando's, zoals Steinbruch of Kartoffelkeller. Het gros van de gevangenen was van huis uit niet aan dit onnoemelijk zware werk gewend; de meesten hadden het als gevolg daarvan zwaarder te verduren dan bijvoorbeeld de Russen, die over het algemeen de beproevingen aanzienlijk beter doorstonden. Niettemin kan worden vastgesteld dat de meeste Nederlanders het kampleven heldhaftig het hoofd hebben geboden, al heeft het een belangrijk deel van hen het leven gekost.

Ravensbrück

Was Natzweiler na 1943 het NN-kamp bij uitstek, ook andere kampen kregen in die tijd nog NN-ers onder hun bevolking. Het communicatieverbod was ook op hen van toepassing; maar omdat zij geen verdere kentekenen droegen gingen zij veelal op in de grote massa.

De vrouwen die onder het NN-Erlass vielen gingen zonder uitzondering naar Ravensbrück. Het eerste transport Françaises arriveerde daar op 1 augustus 1943.

Zij kregen een gewoon Schutzhaftnummer, maar geen speciale markering op hun kleding en deden hetzelfde werk als de andere vrouwen. Dat zij toch deel uitmaakten van een speciale groepering werd hun pas veel later duidelijk, toen zij gezamenlijk werden ondergebracht in een aparte barak, Block 32. Daar bevonden zich ook de Kaninchen, de vrouwen die waren geselecteerd voor medische experimenten en prostitutie.

In de berichten over de vrouwelijke NN-ers wordt geen gewag gemaakt van extra zwaar werk of mindere rantsoenen. Wel is bekend dat er tussen half

oktober 1944 en midden januari 1945 meer dan 500 NN-vrouwen zijn binnengekomen, waarvan de helft bestond uit Françaises en Belgen, en verder uit enkele Nederlandsen en Noorsen. Begin februari zijn de meesten van hen op transport gesteld naar Mauthausen.

Erlas opgeheven

Er leek geen einde te komen aan het gesjouw met de gevangenen. Door het verloop van de oorlog moesten keer op keer grote groepen NN-ers worden geëvacueerd. Eind 1944 gingen er 900 naar het tuchthuis Gross-Strehlitz in Silezië; 1730 werden er op transport gesteld naar het concentratiekamp Gross-Rosen. Het werd maar een kort verblijf; in januari 1945 werd Gross-Rosen ontruimd en werden de gevangenen over andere kampen verdeeld.

Naarmate de oorlog vorderde werd het steeds moeilijker de strakke richtlijnen te handhaven. In de eerste plaats kwamen door de voortdurende transporten de NN-ers steeds weer tussen de andere gevangenen terecht en gingen zo onder in de massa. En verder was het voor de Duitsers van groot belang dat ook de NN-gevangenen konden worden ingezet als dwangarbeiders in de oorlogsindustrie.

En zo stierf in september 1945 het NN-Erlas een natuurlijke dood.

Pim Reijntjes

OPROEP NIOD

In november 2005 vond de officiële opening van de nieuwe tentoonstelling in Natzweiler plaats. Het onderzoek met betrekking tot de Nederlandse gevangenen van dit kamp dat hieraan voorafging, werd in opdracht van de Stichting Vriendenkring oud-Natzweilers uitgevoerd door mevrouw dr. Hinke Piersma, verbonden aan het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD). Thans werkt zij aan een boek over de ervaringen van Nederlandse gevangenen in Natzweiler. Uiteraard is daarbij informatie van betrokkenen van onschatbare waarde. Bij deze doet het NIOD dan ook een oproep aan de ex-gevangenen van kamp Natzweiler om inlichtingen te verschaffen over hun oorlogservaringen in het algemeen en over hun ervaringen in Natzweiler in het bijzonder. Omdat het nu eenmaal zo is dat veel ex-gevangenen van Natzweiler niet meer in leven zijn, doet het NIOD eveneens een dringend beroep op de nabestaanden die informatie kunnen verschaffen over hun partner of vader. Tevens houdt het NIOD zich aanbevolen voor relevant documentatiemateriaal (archieven, brieven, dagboeken, krantenknipsels, foto's, processtukken etc.) dat betrekking heeft op de *gehele* oorlogsperiode, met andere woorden, het materiaal hoeft zich niet strikt te beperken tot de Natzweiler-periode. Dit materiaal is van des te meer belang omdat de uiteindelijke publicatie rijk zal worden geïllustreerd met persoonlijke documenten.

Reacties kunnen worden gericht aan:

NIOD
t.a.v. dr. Hinke Piersma
Herengracht 380
1016 CJ Amsterdam
e-mail: h.piersma@niod.nl
tel: 020-5233800

Hinke Piersma is op maandag en dinsdag te bereiken op bovengenoemd telefoonnummer. Wanneer u een e-mail stuurt dan belt ze u zo spoedig mogelijk terug.

VAN DE PENNINGMEESTER

De oproep in het kerstnummer 2005 ter verkrijging van de jaarlijkse giften en donaties van onze Vriendenkring bracht euro 3.93,15 op! Hiermee werden de extra en duurdere uitgaven aardig opgevangen. In nummer 1 van 2006 zal er een specificatie worden vermeld van de geschonken bedragen

HEEL HARTELIJK BEDANKT!!!

Tevens vragen wij nogmaals om hulp in het bestuur: nl. een actieve secretaris

GIROLOTERIJ

De activiteiten van de Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, waaronder de uitgave van dit blad, worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij.

Uw deelname aan de Giro- en of Bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

VAN DE PENNINGMEESTER (vervolg)

Onze groep woed steeds kleiner ondanks dat de 2^e en de 3^e generatie zich meer en meer aansluiten. Het financiële gedeelte blijft door de jaarlijkse begroting nog altijd subsidie opleveren van zowel ICODO, dat nu "COGIS" heet en SFMO. Gelukkig zijn die subsidies niet minder geworden maar ook niet hoger, terwijl alles over de gehele linie aanmerkelijk duurder is geworden.

Wij zijn dan ook verplicht bij de Natzweilerberichten acceptgiro's mee te zenden. De vorige acceptgiro was bedoeld voor betaling van de Natzweilerreis en een kleine bijdrage voor de jaarlijkse samenkomst op 4 november 2005. De acceptgiro in het kerstnummer is meer bedoeld voor een gift of uw jaarlijkse donatie. ZEER GAARNE AANBEVOLEN!!!

De nieuwe Wet op de Zorgvoorziening moet nog bewijzen of wij er op voor- of achteruitgaan. Wij zien dat niet rooskleurig in omdat het nieuwe stelsel voorlopig nogal vaag is.

Sinds 1 maart 2005 ontvinge wij de volgende giften c.q. donaties:

H.G.v.W	25,--	W.S.	25,--	B.V.A.	5,--
Mevr. H.T.G.-T	125,--	nr. 302007288	35,--	G.v.Wezel	50,--
Mevr. H.R.-R.	50,--	A.D.D.B.	25,--	A.de V.	25,--
J.V.	20,--	J.E.v.d.B.-H.	50,--	nr.113717466	30,--
Mevr. J.K.	50,--	Mevr. H.T.G.-T	100,--	E.S. (F.)	40,--
Mevr. E.S.H.	25,--	Mevr. C.K.v.E.	25,--	R.S.	100,--
C.M. (Canada)	25,--	nr. 308381580	15,--		
Mevr. N.v.d.B.	25,--	A.W.	20,--		
Academisch	500,--	L.B.-S.	75,--		
P.L.W.	25,--	E.S.	100,--		
Nr. 260872946 ?	200,--	Mevr. L.K.-de K.	12,--		
Mevr. H.R.-R.	25,--	Mr. J.G.v.W.	30,--		
Mevr. P.C.W.-H	75,--	N.M.	100,--		
P.A.O.	25,--	A.v.S.	50,--		
Mevr. F.V.v.d.W.	20,--	R.v.Mesdag	100,--		
P.H.	50,--	R.B.	50,--		
Mevr. G.J.de J.	30,--	M.B.	60,--		
Mevr. A.G.H.-J.	15,--	C.C.S.	10,--		
W.J.v.d.B.	50,--	A.J.K.	10,--		
G.v.d.M.-V.	15,--	J.W.	10,--		

Mevr. J.G.-Z.	25,--	Mevr. H. Planjer	50,--
A.H.de V.	15,--		
Mevr. H.R.-R.	10,--		
B.van A.	5,--		

Tot 15 oktober 2005

UIT DE KRANT.....

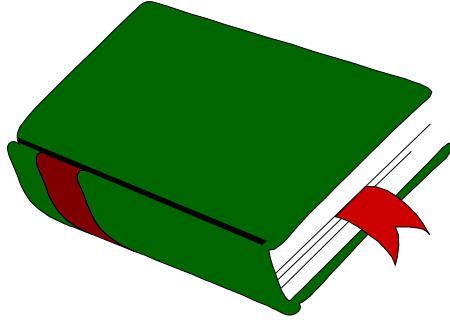
UIT DE KRANT

TER ONTSPANNING

BOEKBESPREKING

Geen boeken ter bespreking.

STICHTING COGIS

Kenniscentrum vervolging, oorlog en geweld

Voor vragen op het gebied van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar ook voor vragen over zelfhulpgroepen, therapeutische hulp of maatschappelijk werk, en voor literatuur over de tweede wereldoorlog en zijn gevolgen, kunt u terecht bij de Stichting Cogis.

Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen (ook de naoorlogse generatie) zijn welkom bij

Stichting Cogis
Da Costakade 45, 3521 VS Utrecht
Tel: 030-234 34 36 (09.00 - 13.00 uur; bibliotheek 09.00 - 17.00 uur)

Bezoek is - na telefonische afspraak - iedere dag mogelijk.

COLOFON

Redactie	Nicole Planjer & Marjolijn de Loos
Inzenden kopij	Nicole Planjer Mient 42 2564 KP Den Haag Tel: 070 – 3606796
Uiterste datum inleveren kopij: <i>(indien getypt in computer, s.v.p. diskette meesturen)</i>	15 juni 2006
Eindredactie	Nicole Planjer e-mail: nicole.planjer@carenederland.org & Marjolijn de Loos
Printed by	DRUKKERIJ PERFEKT Pascalstraat 22 3771 RT Barneveld Tel: 0342 41 28 68 Fax: 0342 42 12 71 e-mail: info@drukkerijperfekt.com
Reisorganisatie	Marjolijn de Loos en Hannie Holleman e-mail: marjolijn@swantech.nl